

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštne č. uradu štev. 13.633.

Naročnikom in prijateljem.

Z današnjim dnevom preneha izhajati »Narodni Dnevnik« in današnja številka je zadnja, ki bo pozdravila njegove zveste prijatelje in naročnike, a obenem prva, ki bo v resnici razveselila vse njegove, ne ravno maloštevilne nasprotnike.

Vseskozi borben list je bil »Narodni Dnevnik« in zato je dvakrat težko, da moramo z nezlomljivo voljo le vsled materialnih neprilic končati prezgodaj z bojem, zlasti še, ko ni boj dobojevan in ko je Slovencem vsaj količikaj neodvisen list zlasti potreben.

Na drugi strani pa nam lajša slovo od svojih prijateljev zavest, da smo več ko štiri leta zvesto vršili svojo časnikarsko dolžnost in to v tako težavnih priklakah, s kakršnimi se ni imel boriti niti en slovenski list.

Zato se ne poslavljamo z bridkostjo v srcu, temveč z zavestjo pošteno izvršene dolžnosti in v prepričanju, da naše delo ni bilo zaman, temveč da bo rodilo še svoje pozitivne uspehe. To verujemo pa tem trdnjeje, ker moremo pokazati tekom svojega boja na uspehe, kakor jih ni le s silo argumenta dosegel noben drugi list. Zaman se nas je skušalo omalovaževati in prezirati, zaman je strankarska žurnalistika skušala z molkom izbrisati naše argumente, naša beseda je vendarle prodirala in danes osvaja jo tudi naši nasprotniki naša načela.

Pa tudi čisto konkretne uspehe moremo pokazati. Da ni bilo »Narodnega Dnevnika« bi slovenski narod še vse drugače občutil katastrofo Slavskega banke. In brez »Narodnega Dnevnika« se tudi boj za osamosvojitve učitelstva ne bi končal z zmago, kakor se je. Tudi naša zasluga pa je nadalje, da so se politične persekucije nehale in da se prišlo ob veljavno metodo, ki so prizadevale slovenskemu narodu toliko gorja.

Vseh teh uspehov pa ne bi dosegli, če nas ne bi podpirali zvesti prijatelji in požrtvovalni sotrudniki. Vedno so nam stali ti zvesto ob strani in se z nami vred borili za lepšo bodočnost slovenskega naroda. Iskreno hvalo vsem tem idealnim Slovencem! Obenem pa tudi še bolj iskreno prošnjo, da ostanejo zvesti sebi, slovenstvu in pravemu napredku.

Kajti daleč je še čas in veliko bojov bo še treba, predno si bo priboril slovenski narod ono mesto, ki mu gre. Še vedno zatemnjuje pogled prazna gesla, še vedno ni prišlo do obračuna z besedolomstvom in vse afere iz temne pokojne dobe so ostale nekaznovane, kakor so bile.

Predvsem pa vstaja nevarnost, da zapademo zopet v stari in čisto neplodni boj med liberalizmom in klerikalizmom. Vso našo narodno silo izpodjeda ta boj in mesto da bi vsi skupno poskrbeli, da postanemo pravi lastniki svoje zemlje, se gremo liberalce in klerikalce.

Čisto zastir od strankarskega fanatizma je slovenski pogled in v tem je največja nesreča slovenskega naroda.

V tem pa je bila tudi največja utemeljitev »Narodnega Dnevnika«, ker ven iz strankarstva v produktivno delo, je bil njegov klic.

Ta klic mora ostati glavna misel slovenske politike in potem bo pot v bodočnost za slovenski narod sigurna in uspešna.

In če ne more več izvajati tega klica »Narodni Dnevnik« sam, naj ga izvajajo njegovi prijatelji, ker ni še vseh dni konec in tudi čisto napredna misel bo zmagala.

Proračun poljedelskega ministrstva sprejet.

Beograd, 10. marca. Narodna skupščina je včeraj popoldne ob pol 5. začela sejo. Na dnevnem redu je nujni predlog o likvidaciji kmečkih meničnih dolgov, ki sta ga vložila gg. Petrović in Tupanjanin. Predlog bi moral utemeljevati g. Petrović, ki pa je izjavil, da pred prazno dvorano noče govoriti. Protestiral je proti amalovaževanju in zaklical: »To ni parlament, ko nimam nikomur govoriti. Zato tudi ne bom govoril.« Nato je zapustil govorniški oder. Za njim je dobil besedo dr. Tupanjanin, ki je tudi ugotovil, da ni nikogar v dvorani, ko gre za življenske interese kmetov. Pridružuje se zato Petroviću in noče dalje govoriti.

Predsednik Hrasnica je nato prekinil sejo za pet minut. Čez 10 minut se je seja nadaljevala. Govoril je dr. Tupanjanin. Pravi, da je Velja Vukičević obljubil, da se bo vprašanje kmečkih dolgov rešilo. Tu poseže vmes Vukičević z besedami: »Nisem rekel tega kot Velja Vukičević, temveč kot predsednik vlade.« Tupanjanin: Ta obljuba se je razširila med narodom in ljudje so ji verjeli. Tudi drugi načelniki strank, kakor Ljuba Davidović, so isto obljubovali kmetom. Čakali smo, da vlada načne to vprašanje, ko pa smo videli, da smo še daleč od tega, smo stavili dva predloga glede razdolžitve kmetov. Tudi sestal, po tem pa je bilo rečeno, da bo vlada rešila vprašanje. Minister Stanković je izjavil, da pride zadeva pred ministrski svet. Kmetom, da se mora pomagati z organiziranjem kmečkega kredita ali z ustanovitvijo kake banke. Toda s to rešitvijo po ministrskem svetu ni bilo nič. Minister Stanković je tudi obljubil, da bo skupno s finančnim ministrom to vprašanje rešil. Finančni minister pa je odšel v inozemstvo in ko se je vrnil, je že vse vprašanje zaspalo. Zato govornik vlaga svoj predlog in prosi zanj nujnost.

Za Tupanjaninom je govoril minister za kmetijstvo Stanković in dejal: Znano je, da sta dr. Tupanjanin in Nastas Petrović že lani vložila dva zakonska predloga glede razdolžitve kmetov. Tudi Predavec je takrat postavil enak predlog. Vsi trije predlogi so bili odkazani posebnemu odboru, ki naj bi jih obravnaval. Vprašanje je prišlo tudi pred vlado, ki pa je zaključila, da nobeden od teh treh predlogov ni primeren. Obvestila je skupščino, da bi stavila svoj lasten predlog, ki pride v najkrajšem času pred skupščino, da ga odobri. Na koncu je minister izjavil, da ne sprejema nobenosti.

Nujnost je tudi skupščina odklonila,

TRUMBIČEVA MISIJA.

Beograd, 10. marca. Te dni je baje prišel po privatnih opravkih v Zenevo dr. Ante Trumbić. Dr. Marinković je po sestanku z Berthelotom posetil dr. Ante Trumbića, ki je potem iz Zeneve odpotoval v Pariz.

MARINKOVIČEV SESTANEK Z BERTHELOTOM.

Zeneva, 10. marca. Včeraj se je naš zunanji minister dr. Marinković sestal z glavnim ravnateljem francoskega zunanjega ministrstva Berthelotom in z njim obširno razpravljali o vseh aktualnih vprašanjih na Balkanu.

MONOSTRSKA AFERA — ODLOŽENA NA JUNJSKO ZASEDANJE.

Zeneva, 10. marca. Tričlanski odbor, ki je sestavljen iz zastopnikov Holandije, Čile-a in Finske, je razpravljalo o elaboratu izvedencev v monostrski zadevi. Člani nikakor niso mogli dobiti

nato pa je prešla na razpravo o proračunu ministrstva za kmetijstvo in vode. K proračunu je podal minister Stanković dolg in obširen ekspozé, v katerem je obdelal vse podrobnosti. Proračunski predlog za njegovo ministrstvo znaša 130,342.657 Din. K tej vsoti pa je treba prišteti tudi izdatke za gospodarske ustanove v zneskih 78,055.970 Din, ki so prenešene v pristojnost oblastnih samouprav. Ker je v finančni zakon vnešen še neki posebni kredit v višini 30 milijonov Din, znaša skupen proračun izdatkov pravzaprav 302,357.000 Din. Proračun ni visok. Moral pa bi postajati vedno večji in večji. Moj predlog je bil mnogo višji, ni pa bilo možnosti, da se sprejme. Minister našteva potem vse probleme, ki bi jih moralo ministrstvo rešiti. Veliko zlo, da nimamo organiziranega kmečkega kredita. Vlada je že pred tremi leti začela reševati to vprašanje. Sprejet je bil tudi zakon o kmečkih kreditih, ki pa še do danes ni mogel stopiti v življenje. Pojavile so se namreč težave v samem zakonu. Zato minister izjavlja, da bo v prvi vrsti pripravil predlog, s katerim se bo spremenil zakon o kmečkih kreditih. S to izpremembo naj bi se omogočilo hitro organiziranje zadrug in razdelitev kreditov. Kmečki kredit pa s tem še dolgo ne bo rešen. Ko govorimo o hipotekarnih posojilih, naletavamo na velike težave. Treba je poudariti, da naša kmečka posestva v velikem delu države niso urejena. Nimamo še katastra, nimamo posestnih listin in nimamo pravice na imatubulacijo. Sedaj se dela na katastru. Kadar bo ta stvar rešena, se bo lahko začelo s podeljevanjem kreditov. Od tega, kar sem povedal že v odboru, tudi danes ne odstopam. Kadar bo to vprašanje na tak način rešeno, po tem ne bo treba moratorija, kakor ga je predlagal Nastas Petrović.

Po ekspozéju ministra Stankovića je povzel besedo Voja Lazić, za njim pa sta govorila še demokrata Ognjanović in Matić in radikal Puniša Račić. Ko je ta končal, je prišla v dvorano skupina poslancev in začelo se je neko prerokanje in prepiranje. Govoril je potem še Štefan Kobasica. Nato pa je sledilo glasovanje in ob 11.15 je bil proračun sprejet, seja pa zaključena. Prihodnja seja se začne danes ob 9. dopoldne z dnevnim redom; izvolitev odbora za proučitev predloga o spremembi uredbe o ustroju ministrstva za žume in rudnike. Zatem pa bo sledila razprava o proračunu ministrstva za šume in rudnike.

listin, iz katerih bi se pojasnil izvor strojnih pušk in naslovnik. Iz tega izhaja, da mora postati vsa ta afra predmet posebne ankete. Poročilo tričlanskega odbora bo tudi v tem smislu sestavljeno in pride danes pred plenum Zveze narodov.

Zeneva, 10. marca. Nizozemski zunanji minister Bellerts je izjavil, da odbor trojice ne bo mogel v določenem roku treh dni, to je do danes, sestaviti poročila v zadevi, ki mu je poverjena. Najbrž tega ne bo mogel storiti niti do konca sedanjega zasedanja. Zato bo odbor prisiljen, da nadaljuje preiskavo v tej zadevi do prihodnjega zasedanja Zveze narodov, ki se bo vršilo meseca junija.

VPOKLIC REKRUTOV.

Beograd, 10. marca. Po ukazu vojne-ga ministra morajo vojaški novinci letnika 1907 nastopiti službo v kadru pri pehoti 25. t. m., pri drugih vrstah orožja pa 19. t. m.

Univerza — samopomoč.

Kakor je bilo kratko že objavljeno, se vrši prihodnjo nedeljo 11. t. m. v zbornišni dvorani univerze ob 10. uri (dopoldne) ustanovni občni zbor »Društva za nabiranje narodnega univerzitetnega zaklada« v Ljubljani.

Sklicatelji so določili za to prvo zborovanje bistveno sledeči dnevni red, kakor se nam poroča: 1. Pozdrav udeležnikov. 2. Historijat vse akcije. 3. Razjasnitev namena in sredstev, ki naj služijo v dosegu stavljene-ga cilja temeljem pravil, ki so odobrena. 4. Volitev prvega odbora in preglednikov računov.

Slovenska javnost ve zadostno, koliko se je trudil naš narod v preteklosti, da pridobi najvišjo kulturno institucijo, kakor je vsaka univerza. Ve pa naš narod tudi, v kakšnih finančnih stiskah se nahaja ta naš najvišji zavod. Po temeljitem premišljanju so se odločili merodajni krogi za princip samopomoči. Narod slovenski je sicer brezdomno danes do skrajnosti obremenjen po najrazličnejših dajtevah tudi ako se ne oziramo na državne davščine. Ako se obračajo sklicatelji v danem položaju navzlic temu do slovenskega naroda, računajo edino le še z ono ljubavjo, s katero se je zavzemal mali naš narod v preteklosti vedno za idejo univerze. Cesar nismo mogli doseči do oslobojenja, tega ne pustimo, da se nam ogroža danes od katerekoli strani. To tudi ne za ceno, da moramo doprinasati kakih posebnih tozadnih artev. Morda bodo vsaj te dovedle merodajne kroge do spoznanja, da se s pranjem obstoja naše univerze nima sploh nič več pečati — politika! Naša univerza — je, ona — obstoji, se giblje in prinaša tudi že — sadove!

Velika splošna kriza, pod katero trpe danes države sploh, je vzrok, ki pritiska tudi na naš ideal, in zato so se odločili sklicatelji za ustanovitev predmetnega društva, ki naj ne bo sicer nikaka demonstracija, ki naj pa vendar pokaže, kaj je srčna želja našega naroda. Do ustanovitve novega društva naj pride, s katerim se obračajo sklicatelji do celokupnega slovenskega naroda brez vsake razlike strank. V tem društvu in v njegovih prosepah naj politika sploh ne obstoji. Zastopani naj bi bili najširši krogi naroda.

Snuječe se društvo naj ne bo niti najmanj kako profesorsko ali univerzitetno društvo. S tem, da se hoče voliti odbor na najširši demokratski podlagi, da bo zastopan v njem ves slovenski narod, se hoče dokazati, da je tu mesta za vsakogar. Temu primerno so se tudi določili prispevki članov, ki se razvrščajo v več vrst, da je omogočena udeležba med nas najširšim slojem. Vsaj 20 Din letne članarine utrpí pač vsak izmed nas kot podporni član. Redni člani bodo plačevali letno le po 50 Din, ki jih pa lahko plačajo celo v obrokih. Juridične osebe 100 Din. Dobrotniki, ustanovniki in pokrovitelji prispevajo seveda primerno več. To je pa povsod taka navada. Zgornja meja prispevkov se zato sploh ne določa.

Apel naših akademskih krogov se obrača tako do posameznika kakor do občin, franilnic, posojilnic, bank in raznih drugih gospodarskih podjetij. Obrača se pa klic univerzitetne samopomoči ne le do Slovencev v ožji domovini, marveč tudi do oblagodarenjenih izven nje. Tudi oni, ki jih je srečala sreča morda širom sveta, v Ameriki ali kjerkoli, tudi za te je mesta v snuječem se društvu. Dobrodošli kot člani!

NOBENE POZITIVNE REŠITVE V ZENEVI.

Zeneva, 10. marca. Na tajni seji Sveta Zveze narodov, ki je trajala od 6. do 7., ni bil dosežen sporazum. Sklenjeno je bilo samo to, da se Chamberlainov predlog dostavi rumunski in madjarski vladi in da se zahteva njun odgovor do prihodnjega zasedanja Zveze narodov v mesecu juniju.

TROCKI SE VRNE V MOSKVO.

Pariz, 10. marca. Trockij bi se imel vrniti v Moskvo. Stalin je uvidel nevarnost nadaljnje agitacije in je voljan, sporazumeti se s Trockim ter mu omogočiti nadaljnje bivanje v Moskvi, če se umakne iz političnega življenja.

USMRČENA KOMITAŠA.

Atene, 10. marca. Danes zjutraj sta bila ustreljena dva bolgarska komitaša Nanav in Kulevi, ki sta bila pred kratkim v Solunu od prekega sodišča obsojena na smrt.

Dr. Drago Lončar:

Vsakemu svoje.*

(Epilog k Zupančičevi petdesetletnici.)

Difficile est saturam non scribere.
Juvenalis Saturae I, 30.

Ob Zupančičevem jubileju so se oglašili oboji ekstremisti z nazor, ki ne vsebujejo stvarnosti in zato zmožnosti za obstoj in razvoj. Oboji obožavajo vsak s svojega stališča državno-politično moč, ker ne priznavajo duševnosti, kakor se kaže v svobodnem verštvu, svobodni narodnosti, umetnosti in znanosti, tistega pomena, ki ji gre; zakaj vsaka diktatura, naj jo izpoveduje in izvaja ekstremni nacionalist ali socialist, je zanikanje svobodne individualnosti, ki je temeljni pogoji globlje duševnosti in s tem prave človečnosti.

Najprej izpregovorim o t. zv. deklaraciji kulturnih delavcev, zaradi katere »Orjuna« (21. januarja 1928, štev. 4) in »Jutro« (24. januarja 1928, štev. 5) hvalita Zupančiča, da je ni podpisal. Pobudo zadnje je dal Albin Prepeluh, sestavljen sem jo jaz in zadnji stavek je oblikoval dr. Ivan Prijatelj, a Fr. Erjavc je kot tehnični urednik takratnih »Naših Zapiskov« nabiral podpise — to je dejanska njena zgodovina. Odgovarjam zase; zato ne vem, zakaj se kulturni delavci niso oglašili ob vojni, a sam sem v svoji skupini po svojem prepričanju storil svojo dolžnost, a pri tem videl v italijanski intervenciji nesrečo za nas. Ako je ta deklaracija »krpa papirja« in bi bil Zupančič visoki ugled brezdomno trpel, ako bi se bil s svojim podpisom dal zavesti v vrtnice vsakdanjih strankarskih bojev, kakor stoji to zapisano v »Jutru«, potem vprašam: Kako to, da se je v tistem »Jutru«, ki varuje danes pesnika pred »strankarstvom«, takrat isti pesnik »strankarsko« izražal proti deklaraciji? Slovensko namreč ni fantom, ampak grenko-sladka življenska resničnost, ki brez nje ni polnega južnega slovanstva; zato načelna zahteva, da pride ta resničnost tudi do politične veljave v južnoslovanski državi, ni strankarska zahteva, ampak narodna, naj jo potem uveljavlja Peter ali Pavel. Pri obstoječem stanju je premoč srbstva uzakonjena, a slovenski očetje zatajujejo svojega lastnega otroka, ako se sedaj pritožujejo, da niso mislili ob njegovem rojstvu, da se bo takó razvil, kakor se je po njih krvi logično razvil moral.

Na drugi strani pa kažeta »Enotnost« (27. januarja 1928, štev. 4) in »Naprej« (28. januarja 1928, štev. 4), da Zupančiča ali ne poznata ali pa ga namenoma nečeta poznati. Osebo moram ugotoviti dejstvo, da pobude za njegovo slavo nisem dal jaz, a sem jo sprejel iz treh razlogov: 1. izmed znane pesniške četvorice je bil on moj sošolec in pozneje sodelavec pri »Naših Zapiskih«; 2. dolgo vrsto let je odbornik pri »Slovenski Matici« in 3. glavno, ker je njegova pesniška tvorba

narodno-socialna v najlepšem pomenu te besede.

Ako trdi »Naprej«, da Zupančič sodobno ne pomenja ničesar, se to pravi: ako človek, ki seznanja Slovence vseh slojev v prevodih s klasičnimi književnimi deli petih svetovnih narodov, nima pomena, potem ga sploh književnost nima!

Njegovo pesniško ustvarjanje ima pa tudi krepko, silno socialno vsebino, ki je ne vidi samó slepec ali zlobnež: prvi, ker je ne more, a drugi, ker je neče! Opozarjam le na »Dumoc«, kjer seveda ne rešuje narodno-socialnih vprašanj politično, organizatorično, ampak pesniško-umetniško (primerjaj o tem Kocjančičev članek v »Ljubljanskem Zvonu«, 1928, štev. 1).

Ako pravi »Enotnost«, da je Zupančič pesnik dekadence kapitalistične revolucije, kakor je Walter von der Vogelweide produkt fevdalne družbe, potem moram ugotoviti dvoje. Prvič: Zupančič ni izraz dekadence kapitalistične revolucije v tem pomenu, kakor bi jo pospeševal ali zagovarjal, ampak nasprotno njene kvarne posledice za Slovence v narodnem in socialnem oziru pesniško sijajno razgrinja in pobija. Drugič: ni samó Walter von der Vogelweide predstavnik fevdalstva, ampak tudi Shakespeare, kakor to dokazuje duhoviti Carlyle v svojih »Junakih« — in vendar uprizarjajo Shakespeara celó v boljševiški Rusiji.

I »Enotnost« i »Naprej« pa svoje nazore o Zupančičevi umetnosti skrivata za Cankarjev hrbet. Res je, da je Zupančič osebo mehak v primeri z Levstikom, Aškercem in Cankarjem; toda tudi on z mogočno evolucijo ustvarja duševne pogoje, da bo mogla kdaj ob njih umetniški živeti slovenska socialna revolucija »Enotnosti« in »Napreja«.

Končno še eno opazko. Kakor je gotovo, da bi bil jaz ob morebitni Cankarjevi petdesetletnici postavil zanj, ako bi bil za to izbran, kar bi bil enako storil tudi za Ketteja in Murna (z njimi vsemi sem se bil spoznal v svoji dijaški dobi), takó je zopet res, da je bil Cankar preveč človek in umetnik, da ne bi bil takšnih nazorov »Enotnosti« in »Napreja« o Zupančičevi umetnosti odločno zavrnil s Prešernovimi besedami:

Vsi pójte raketom žvižgat,
Lažnivi pratikarji,
Lažnivi zvezdogledi,
Vremena vi prerokit!

* Čeprav se je priobčitev članka iz raznih vzrokov zakasnila, ga vendar objavljamo, ker je še vedno aktualen in tudi zelo potreben. — Uredništvo.

Ali je to dopustno?

Splitska »Nova Dob« objavlja intervju z našim novim poslanikom in upolnočenim ministrom v Buenos Airesu g. Ivanom Grisogonom.

V svojem intervjuu je novi poslanik odgovoril na vprašanje novinarja, kakšna je kvaliteta naše emigracije s Južno Ameriko, to-le:

»V veliki večini dober. Krepak je naš delavec in dober gospodar, toga njega je malo ali skoraj nič slišati. Nasprotno so mnogo bolj glasni oni, ki niso prišli tja, da delajo, temveč, da ali »učine Ameriku« ali pa čisto naravno zato, ker niso hoteli doma pošteno zasluževati in so zato šli čez morje, da poskusijo »srečo«, kakor pravijo oni ali da žive na tuj račun, kakor pravijo oni, ki jih sodijo ne po njih besedah, temveč po njih dejanjih. Prvi sanjajo samo o tem, kako bi se jim preje in čim bolj obogatili, a drugim je glavno, da žive brez pravega dela in dosti udobno. Dostikrat so jim vsem skupne črte te: megalomanija, površnost in zlasti skrajna predrznost. To je vsekoli pokvarjen element.

Tako je govoril naš poslanik in najvišji zaščitnik naših izseljencev v Južni Ameriki. Recimo, da je vse suho zlató, kar pravi novomoimenovani poslanik, toda ali je treba ravno poslaniku te žalostne lastnosti naših izseljencev obešati na veliki zvon? Ali ni naravno, da morajo od take sodbe trpeti tudi

naši dobri izseljenci? Naj n. pr. samo en italijanski list ponatisne, kar je dejal naš poslanik o kvaliteti naših izseljencev v Južno Ameriko in ves naš ugled mora iti raketom žvižgat. O izvršnih sposobnostih našega dobrega izseljenca en sam stavek. O slabih lastnostih našega slabega izseljenca pa cele litanije! Ali je to dopustno?

In to o južno-amerškem našem izseljencu, ki je pokazal med svetovno vojno tako divno poštenost, ki je vzdrževal vse južnoslovanski odbor, ki je dal tosoče in tisoče zlate valute za srbsko decó. Ali ta naš element res ni zaslužil nobene lepše besede? Ali je res treba, da je ta element imenovan v eni sapi z najslabšim elementom?

Naši ljudje, ki morajo v Južno Ameriko skozi končno popolnoma isti element, kakor so bili izseljenci, ki so šli v Sev. Ameriko. Razlika je le ta, da je pot v Južno Ameriko mnogo dražja in da kompletni reveži sploh tja ne morejo. In sedaj naj bi se nakrat v Južni Ameriki nateplo toliko našega slabega elementa, da se čuti celo naš poslanik primorana, da nanj javno opozorja!

Mi v to potrebo ne verujemo, ker poznamo trpljenje našega izseljenca, pa tudi njegovo dobro kvaliteto, vsled česar si je naš izseljenec priboril tudi veljavo povsodi, v severni Ameriki prav tako ko v južni, v Avstraliji enako ko v drugih krajih.

In zakaj ne more dati naš poslanik, ki je

v prvi vrsti dolžan ščititi našega izseljenca, nobene lepše izjave o našem izseljencu? Kaj pravijo na to naši poslanci? Kaj reče k temu izseljeniški urad?

V našem intervjuu pa si je g. poslanik še prav posebno privoščil

naše novinstvo v Južni Ameriki. Dejal je: »Našega novinstva — ni. Je samo nekaj slabih časopisov, tiskanih na našem jeziku. Oni žive redno le od izsiljevanja, kajenja in najbolj smešne osebne nečimernosti. Kakšna je njih strokovna sposobnost, morete konstatirati, če jih čitate tudi z najmanjšo pozornostjo. Uredniki so običajni tipi, ki so imeli več posla z drž. pravdnistvom, kakor pa s kakšnim učiteljem ali moralistom. Takšno je bilo stanje pri mojem odhodu, če se je od tedaj, kaj spremenilo, ne vem. Brez dvoma je, da potrebuje naše izseljinstvo pošteno in dobro časnikarstvo in jaz se naadam, da bo mogoče enkrat priti do njega.«

To, prosim, je govoril naš glavni zastopnik!

V brk njegovim trditvam pa konstatiramo: Ne poznamo vseh listov, ki izhajajo v Južni Ameriki, toda dva bomo omenili. Je to predvsem »Jadranc«, ki je izhajal par let in pred kratkim prenehal, pa čeprav je bil na ugledni višini. Kot dokaz navajamo samo to, da je češkoslovski konzulat v njem vedno objavljaj vse svoje objave. To priznanje pove dovolj.

Nadalje izdaja inž. Jekovec list »Gospodarstvo«, ki je bil med ustanovitelji »Slovenskega tehnika«, ki je izhajal pred vojno v Pragi. Tudi ta list je na lepi višini, dasiravno skromen, ker pač tistih par tisoč Slovencev ne more izdati svetovnega lista. V tem listu smo tudi v resnici čitali ostre napade na g. Grisogona, toda nikakor ne v nedostojni obliki. Ali si moramo misliti, da so ti napadi v kakšni zvezi z neverjetnim mnenjem g. Grisogona o našem novinstvu?

Ponoviti pa moramo tudi trditve v tem slučaju. Tudi če bi bilo vse res, kar je dejal g. Grisogono, potem on tega kot naš poslanik ne bi smel reči! Našel naj bi kogarkoli, ki bi mesto njega to povedal. Toda poslanik takih izjav ne sme dajati. Pač pa bi ne samo smel, temveč moral povedati, kaj je on storil za dvig časopisja izseljencev! Tu pa, kjer bi moral novomoimenovani poslanik govoriti, je molk njegov edini govor.

Zato pa prosimo slovenske in dalmatinske poslance, da se za izjavo g. poslanika Grisogona zanimajo in da pogledajo dobro 3. stran »Nove Dob« z dne 5. marca!

Politične vesti.

Seja narodne skupščine. Včerajšnja seja skupščine se je pričela ob pol 11. Takoj po prebitanju zapisnika zadnje seje je prišlo do običajnega incidenta, ker ni bilo v zapisniku, da so poslanci seljaške demokracije pred pričetkom proračunske razprave zapustili dvorano. Protest opozicije je večina zavrnila. Nato je prišel na vrsto običajni nujni predlog seljaške demokracije. To pol je predlagal dr. Maček, da se prenese uprava občinskih in drugih javnih gozdov na občine, oz. prejšnje lastnike. Ministrstvo za šume in rube pa naj še naprej vrši vrhovno nadzorstvo. Obenem naj bo tudi prevedeno potrebno uradništvo. Minister Miovič je nato izjavil, da v načelu sprejema predlog in da more biti uprava takoj prenesena na občine, glede prevedbe uradništva pa je treba rok podaljšati. V smislu ministrove izjave je bila nato priznana nujnost predloga dr. Mačka. Seja je bila nato prekinjena in se je popoldne nadaljevala.

Za prvi april napoveduje esdeesarski popoldnevnik spremembo v vladi. Da bi mu njegovi naivni bralci bolj verjeli, citira izjavo nekega »uglednega radikalnega voditelja«, ki je baje med drugim izjavil, da ne gre za poedine osebe, temveč za popolno spremembo sistema. V ospredje sili revizija ustave in temeljita decentralizacija uprave. Pri tem pa morejo sodelovati vsi brez izjeme in seveda tudi slavni esdeesarski, kar je esdeesarski popoldnevnik v svoji skromnosti pozabil dostaviti. Za mesec marec bodo torej esdeesarski bralci zopet deležni vsakdanjih obljub o novi vladi in o esdeesarski glori, ki bo zopet v vladi. Mi gospodom vse te nade iz srca privoščimo. Vseeno pa bi jih spomnili, da ne bodo preveč razočarani, na nemški pregovor, ki pravi: Zum ersten April, schickt man den Esel wohin man will.

= Balkanski Locarno. »Excelsior« prinaša izjavo dr. Laze Markovića, da gre Jugoslavija z vse resnostjo za tem, da se ustvari ne samo balkanski temveč tudi srednjeevropski Locarno in da se med temi državami ustvarijo boljši odnosi. Navzlic komitetskemu pokretu v Makedoniji se resno dela za zblizanje Bolgarije in Jugoslavije, in to tembolj, ker je tudi v Bolgariji močan pokret za tako zblizanje.

= Rusija in indijsko nacionalno gibanje. Sovjetski tisk poroča o medstrankarskem kongresu v Indiji, ki so ga izvolile vse stranke, da izdela načrt statuta za indijski parlament. Načrt predlaga statute na podlagi organizacije indijske narodne stranke Svaram, nadalje vsebuje načrt deklaracije pravic kmetov in delavcev Indije ter osnutek izjave o »Združenih državah Indije«. Ti načrti so bili predloženi dne 8. marca kongresu. — Sovjetski tisk poroča dalje, da piše glasilo indijskih nacionalistov v »Hindustan Times«, da je razorožitveni predlog sovjetske unije učinkoval v Indiji ko bomba. Dočim se druge države z razorožitvijo le igrajo, je samo sovjetska vlada odločno za razorožitev. Zato vnaša predlog sovjetske vlade nov element v neodločne mirovne predloge drugih narodov. Zlasti angleška diplomacija je zagazila do kolen v nasprotujoča si mnenja. — Obe vesti dokazujeta, da ima indijsko nacionalno gibanje zelo mnogo zanimanja za notranjo in zunanjo politiko sovjetrov.

= Ibn Sand napoveduje vojno Iraku in Transjordaniji? Po nekaterih vesteh je Ibn Sand že napovedal vojno Iraku in Transjordaniji. Vest še ni potrjena, vendar pa računajo londonski listi, da do vojne sigurno pride. V Iraku je povzročila vest o vojni napovedi Ibn Sanda naravnost paniko. Če bi res prišlo do vojne, potem ugasne pogodba, sklenjena med Veliko Britanijo in Ibn Sandovim sinom Fejzalom dne 20. maja v Džida. — Najvažnejše točke te pogodbe so: 1. Velika Britanija prizna popolno neodvisnost Hedžasa in Nedžda. 2. Obe pogodbeni strani se obvezujeta, da ne bodo njih ozemlja baza za nobene akcije, ki bi mogle ogroziti mir v njih deželah. 3. Obe pogodbeni stranki bosta v prijateljskih odnosih s Kovejtom. 4. Ibn Sand bo podpiral britansko vlado v boju proti trgovini s sužnji.

KAKO ČASTE ANGLEZI SPOMIN SVOJIH VELIKIH MOŽ.

V Londonu se je vršila od londonskega župana sklicana seja, kako počastiti spomin maršala Haigha. Seje sta se udeležila tudi princ Waleški in ministrski predsednik Baldwin. Sklenjeno je bilo, da se izda oklic na narod za zbirko pol milijona funtov (okoli 135 milijonov Din) za zgradnjo stanovanj, namenjenim udeležencem vojne. Te hiše naj bodo spomenik za poveljnika angleške armade v svetovni vojni maršala Haigha. Oklic so podpisali Baldwin, vodja delavske stranke Macdonald, vodja liberalne stranke Lloyd George, lord Jellieve in glavni poveljniki vojske, mornarice in letalstva.

Angleži, ki imajo denar časte spomin svojih velikih mož na ta praktičen način.

Mi Jugoslavlani, ki nimamo denarja, pa hočemo parirati s spomeniki. Ali ne bi mogli počakati vsaj tako dolgo, da mine gospodarska kriza?

KRATKE VESTI.

Italijanska armada šteje danes 165.000 rezervnih oficirjev, dočim jim je imela pred vojno le 30.000.

Zunanji odbor reprezentantske zbornice je odklonil resolucijo za odpravo podmornice, ker so podmornice edino obrambno orožje malih držav proti velikim.

Za sprejem afganske kralja in darila afganski kraljevski dvojci je izdala nemška vlada okoli 1 milijona mark, v nadi, da dobe nemške trdke velika naročila pri izgradnji nove afganske prestolice. Te nade pa so se izjalovile in naročila ter nakupi afganske kralja so bili malenkostni.

Svet zveze narodov je na svoji zadnji seji razpravljaj o sporu med Madjarsko in Rumunijo zaradi zaplembe veleposelstev madjarskih optantov. Vsa seja je bila izponjena z govorniškim dvobojem med Titulescom in Apponyjem. Po vsej verjetnosti bo zmagalo rumunsko stališče.

V Kairu je prišlo vsled demonstracij dijakov do krvavih spopadov med policijo in dijaki.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI.

Mnenji obeh struj kresali ste se v živahnih razpravah. Končno je prodrlo mnenje meni nasprotno struje in narodni centralni odbor je sklenil, da v ljubljanski okolici ne postavi kandidatov, temveč prepusti volikcem naj si sami izbere dva moža svojega zaupanja. S tem sklepom so moji protivniki v volilnem odboru mislili, da so zadeli žebličo na glavico. Nikdo namreč ni dvomil o tem, da bo dr. Karol Bleiweis, ki je v tem volilnem okraju že preje zastopal ljubljansko okolico, zopet izvoljen; o meni pa so moji nasprotniki pričakovali, da pri volitvah gofovo propadam.

Ko se mi je prijavil ta sklep narodnega volilnega odbora, podal sem se na agitacijo takoj, ko so bile izvršene volitve volilnih mož. Na vsem potovanju po ljubljanski okolici sta me spremljala Gabrijele Viktor Jelovšek z Vrhnike in njegova soproga Valentina. Obiskujoč volilnega moža za volilnim možem, imeli smo štirinajst dni prijetnega, pa tudi zanimivega potovanja. Ko smo bili z agitacijo gotovi, smo bili prepričani, da imamo najmanj 30 glasov večine, kajti okrog 80 volilnih mož — vseh je bilo 100 — seglo mi je v roko ter mi z moško besedo ob-

53

ljubilo, da me volijo. A v dan volitve prišlo je iznenadenje. Prezaupen sem bil do posestnikov na kmetih, preveč sem dajal na njihovo moško besedo! Petdeset kremenjakov pojedlo jo je. Pri volitvah sem dobil namreč le trideset glasov. Ostal sem torej v manjšini z 21 glasovi. Padel je pa tudi dr. Karol Bleiweis, proti kateremu se je nagloma vzdignila agitacija, češ, da je liberalec, in ki je zato dobil samo sedem glasov. Mesto naju dveh sta bila izvoljena Fran Povše in Vinko Ogorelec s Skofljice.

Ta izid, še bolj pa dvočlonski narodnega volilnega odbora, ogorčila sta ljubljanske volilce, ki so simpatizovali z mano. Čez noč so brez moje vednosti v gostilnici pri »Roži« sklenili, da me kandidujejo v mestu proti oficijelnemu kandidatu dr. Alfonzu Moschetu. Razdelili so si agitacijo in dosegli so toliko, da sem par dni nato pri volitvi iz mestnih skupin, prišel z dr. Moschetom v ožjo volitev. Agitacija za ožjo volitev je bila živahna. Za dr. Moscheta, je po naročilu župana Grassellija delal ves mestni aparat; za mene navdušeni moji politični prijatelji, med katerimi sta se zlasti odlikovala stavitelj Filip Zupančič in veletržec Viktor Rohrmann. Napetost na dan ožje volitve je bila velikanska. Jaz sam v zmago nisem verjel; iznenadilo me je torej, ko so agitatorji po končani volitvi s Filipom Zupan-

čičem na čelu pridrveli k meni na stanovanje ter mi z radostjo na licih naznanili, da sem zmagal z 29 glasovi večine. Obenem se je zbralo tudi volilstvo ter mi priredilo viharne ovacije.

Dr. Mosche je bil določen, da postane deželni glavár. Če bi ne bil v narodnem volilnem odboru intrigoval proti moji kandidaturi za ljubljansko okolico, bil bi te časti postal tudi deležen; tako pa so mu volilci ljubljanski — ogorčeni nad intrigami proti moji osebi — prekrizali račun.

Koj po dovršeni ožji volitvi sreča me na frančiškanskem mostu stavbni svetnik Franc Potočnik, bivši deželni poslanec in prijatelj dr. Janeza Bleiweisa. On skoči k meni, objame me, ter mi pol slovensko, pol nemško pravi: »Danes je Ljubljana povedala, da ste vi mož bodočnosti. Prav iz srca se tega veselim. Od zdaj naprej vas spoštujem še veliko bolj in sem že svoji rodbini naročil, naj moje politične spomine izroči po moji smrti vam.« — Franc Potočnik si je namreč zapisoval vse važnejše politične dogodke in je bil prav ponosen na te svoje zapiske. Vsakemu je rad o njih pripovedoval. Nje je takrat v mislih imel. Mož je bil že dokaj čez 70 let star in je nekaj let nato umrl. Dotlekih zapiskov pa po njegovi smrti nisem dobil in mi tudi ni znano, kam so prešli.

Dnevne vesti.

— **Odlikovanje francoskega poslanika v Tirani.** Naša vlada je odlikovala francoskega poslanika v Tirani Devoisa za zasluge, ki si jih je stekel, ko je zastopal naše interese v Albaniji za časa spora med Jugoslavijo in Albanijo, z redom Sv. Save I. stopnje.

— **Predavanje dr. Milana Vidmarja na Dunaju.** Minulo sredo je imel naš prof. dr. Milan Vidmar predavanje v dvorani Društva inženjerjev in arhitektov. To se je zgodilo na povabilo dunajskega društva, ki je hotelo slišati dr. Vidmarja z ozirom na njegove najnovejše publikacije na polju transformatorjev, kjer je Vidmar eden prvih strokovnjakov. Ni znan po svetu le radi svojega šahovstva, marveč še veliko bolj radi svojega znanja v svoji profesorski stroki. Njegova druga izdaja knjige o transformatorjih, je utrdila v svetu učenjakov njegovo slavo. Zato so ga hoteli na Dunaju tudi osebno videti in slišati. Dvorana tega društva je bila napolnjena, gotovo čez 250 oseb. Predsednik društva je pozdravil gosta in ga naprosil, da predava. — Dr. Vidmar je govoril skoro pol-druugo uro. Govoril je o najtežjih problemih prosto in poslužil se je rokopaša ter tedaj, ko je pisal na tablo razne formule kot rezultat njegovih izkušenj. Na koncu je sledila viharina pohvala. In vendar vedo vsi, da je dr. Vidmar Slovenec, — ki je govoril tako lepo nemščino, tako gladko in razločno, da so se mu vsi čudili. A. G.

— **Gradnja drugega tira na progi Zagreb — Beograd se je pričela.** Gradbeni dela so razdeljena med beograjsko in zagrebško železniško direkcijo. Od Noveke dalje sta predvideni dve progi, ena preko Siska, druga preko Dugega Sela. Pri delih je zaposlenih doslej 2500 delavcev. Tračnice in ostali za gradbo potrebni material dobi prometno ministrstvo na račun reparacij iz Nemčije.

— **Vprašanje podržavljenja vidualnih železnic.** Že pred meseci so se vršila med lastniki vidualnih železnic in prometnim ministrstvom pogajanja glede podržavljenja vidualnih železnic. Pogajanja so bila sprito preloženja zahtev lastnikov vidualnih železnic prekinitve. V drugi polovici t. m. se bodo nadaljevala.

— **Iz diplomatske službe.** Generalni konzul v Monakovem Jovan Milenković je imenovan za poslanika v Varšavi.

— **Iz diplomatske službe.** Za svetnika našega poslanstva v Washingtonu je imenovan dosedanjí svetnik našega poslanstva v Rimu dr. Božidar Purič.

— **»Uradni list št. 23 s dne 8. t. m. objavila dopolnitev k tarifi o pobiranju taks za pregled in žigosanje mer in merilnih naprav ter pravilnik o zavarovanju dnevničarjev, zaposlenih v državni službi po čl. 130 zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih.**

— **Ameriške vojne ladje na Jadranu.** Dne 27. t. m. prispejo v dubrovniško pristanišče tri ameriške vojne ladje, namreč križarka »Detroit« in rušilca »Bary« in »Waples«. Posadka ladij znaša 800 mož.

— **Drž. osrednji zavod za ženski domači obrt iz Ljubljane priredi propagandno razstavo čipkarskih izdelkov v nedeljo, dne 11. marca 1928 v osnovni šoli v Litiji.** Vabimo zlasti ženski svet na to razstavo. Vstopnine ni.

— **Stanovanja za železničarje na Rakeku.** Generalna direkcija državnih železnic bo zgradila na Rakeku poslopje s 16 stanovanji za železniško osebje.

— **Bolgarska vlada je dovolila udeležencem Ljubljanskega velesejma, ki se vrši od 2. do 11. junija 50% popust na vseh svojih železnicah.** To velja tudi za interese, ki potujejo iz Turčije preko Bolgarije na naše ozemlje. Olajšava velja za dohod na velesejem od 17. maja do 7. junija t. l., za povratek pa od 5. VI. do 18. VI. t. l.

— **Kožni sejem v Ljubljani na velesejmu se ponovi dne 20. marca t. l.** Interesenti naj pošljejo na naslov »Divja koža«, Ljubljana, kože vseh vrst divjačine, dobro sušene in neustrojene, do 15. marca.

— **Iz državne službe.** Suplent Ivo Zupančič je imenovan za profesorja specialne kmetijske šole v Mariboru.

— **Zračna pošta svena Anglija—Palestina.** Angleški visoki komisar za Palestino je sklenil z angleško zrakoplovno družbo »Imperial Airways Ltd.« pogodbo za prevoz potnikov in pošte. Pogodba je sklenjena za enkrat za pet let, kdaj pa stopi v veljavo, še ni znano.

— **Začetek sezone transoceanskih poletov.** Predvčeršnjim se je pričela v Londonu letošnja sezona transoceanskih poletov. V grobi Lincolnshire je startal letalec Hinchcliffe z miss Hackay-ovo.

— **Nove uniforme italijanskih diplomatov.** Iz Rima poročajo: Kralj je izdal ukaz, ki predpisuje nove uniforme za diplomate. Diplomati bodo nosili na levi strani prs nad odlikovanji zlato fašistične znake.

— **Kam gre denar za gladujoče.** Zoper blaginjska notranjega ministrstva Stepica, ki je bil, kot smo poročali, radi raznih malver-

zacij obsojen na 20 let ječe, je dvignjena nova obtožba. Gre za 500.000 din, namenjenih za gladujoče v Bosni in Hercegovini. Zneska Stepic ni vknjižil. S Stepicem vred se bodo zagovarjali radi te zadeve sekcijski šef notranjega ministrstva Dragutin Antić, policijski komisar na beograjskem kolodvoru Mita Lazarević, uradnik računske kontrole Ivan Valčić in več drugih.

— **Makedonski komite pripravlja nove vpade na naše in na grško ozemlje.** Kot poročajo solunski listi, pripravljajo makedonski komitaši zopet vpad na grško in na naše ozemlje. Vojaški guverner grške Makedonije je napram novinarjem vesti potrdil.

— **Protižidovski izgredi v Lvovu.** V Lvovu je prišlo te dni do velikih protižidovskih izgredov. Demonstranti so izropali več židovskih trgovin. Kot poročajo, bo proglašeno, če se izgredi ponove, v Lvovu izjemno stanje.

— **Kontifikacija rumunskega salonskega voza na Madjarskem.** Z Dunaja poročajo: Madjarske oblasti so kontificirale na potu na Dunaj salonski voz rumunskega kmetijskega ministra. Madjari trdijo, da je salonski voz last madjarskih državnih železnic ter da so ga odvedle leta 1918 rumunske okupacijske čete.

— **Eksplzija v šlezjskem rudniku.** V rudniku v Ludwigsdorfu v Šleziji se je pripetila te dni eksplozija. Šest delavcev je mrtvih, osem je še zasutih, če so živi ali mrtvi, se ne ve.

— **Med kinematografsko predstavo umrl.** V budimpeštanskem kinematografu »Ufa« je te dni med predstavo mlad tehnik nenadoma umrl. Njegova smrt je povzročila med občinstvom paniko. Vse je drvelo proti izhodu. Zdravniška preiskava je ugotovila, da je zadela mladeniča kap.

— **Skandalozna afera bivšega avstrijskega konzula v Varšavi.** Afera bivšega avstrijskega generalnega konzula v Varšavi Adolfa Ronau-a zavzema vedno večje dimenzije. Vse kaže, da bo razkrinjan gospod generalni konzul kot slepar. Ronau se zagovarja, da grofice Ostrovske ni nameraval ogoljufati ter da ji je ponudil kot garancijo za stotisoč šilingov, ki mu jih je posodila, cesarjeve hipotekarne terjatve, pristojne mu na razne hiše v Berlinu. Zastopnik oškodovane grofice pa izjavlja, da so bile hipoteke v kritičnem času že prepisane na baronico Nikolič, obenem je vložil zoper baronico Nikolič tožbo, v kateri trdi, da baronica ni imela nikoli nobenega pravnega naslova, na podlagi katerega bi bila mogla zahtevati prepis terjatve nase. Če se to dokaže, bo uvedena tudi zoper baronico Nikolič kazenska preiskava.

— **Zaklade jezuitov bi radi našli.** Iz Liverpoola je odšla te dni pod vodstvom Edgaria Sanderja ekspedicija v bolivijsko pogorje Ande, da bi poiskala tam zaklade, ki so jih zakopali leta 1778 jezuiti.

— **Sicilijska mafija.** Kot poročajo iz Palermo, je bilo te dni v raznih občinah Sicilije aretiranih 275 članov mafije. Lopovi so izvršili od leta 1921 dolje 54 roparskih umorov, 14 poizkusnih umorov in 27 drugih zločinov.

— **Svoj pogum plačala z življenjem.** V neko privatno hišo v enem od pariških predmestjih sta udrta te dni dva vlomilca. Vrtar, ki se je vsled hrupa prebudil, ju je hotel zadržati. Zato sta oddala lopova več revolverjskih strelcev, od katerih je pogodil eden portirjevo ženo v ramo. Žena se je vrgla svojemu možu na prsi. Medtem sta vlomilca pobegnila. Petnajstletna portirjeva hčerka je hitela za njima ter vjela enega od njiju za suknjo. Da se je rešil, je oddal nanjo strel. Pogumna deklica je obležala pri prici mrtva. Ko je prihitel na lice mesta oče, sta lopova že izginila.

— **Pretep na angleškem parniku.** Na angleškem parniku »Dorington Court« se je odigral te dni pretep, ki je stal dva mornarja življenje, enega pa dolgočasno ječo. Na potu iz Vancouver-a v Antwerpen, ko se je nahajal parnik sredi Atlantskega oceana, se je sprla trojica mornarjev-Arabcev. Vročekrvni možakarji so potegnili revolverje ter jeli drug na drugega streljati. Eden od pretepačev je imel srečo ter je ustrelil oba nasprotnika. Ko so ga hoteli razorožiti in ukleniti, je skušal izvršiti samomor. Njegovi tovariši so to preprečili ter ga končno obvladali in vrgli v zapor. Ustreljena mornarja so »opokopali« v morju. Ko je prispel parnik v Antwerpen, je bil izročen morilec policiji.

— **Posledice pretepa med duhovniki v kapeli Sv. Groba v Jeruzalemu.** V kapeli Sv. Groba v Jeruzalemu je prišlo meseca decembra radi verskih ceremonij med rimsko-katoliškimi in grško-katoliškimi duhovniki do tako srditega pretepa, da je bil Sveti Grob omadeževan s krvjo pretepačev in so ga morali umiti. Kot poročajo, je bila stvar sledeča: Ko je pospravljaj neki portugalski frančiškan oltar, sta ga nenadoma zahrbito napadla dva ortodoksna duhovnika ter ga jela pretepati. Tepeni portugalski duhovnik je jel klicati iz vsega grla na pomoč.

Prihitel je neki italijanski duhovnik in razvil se je sijajen pretep, pri katerem so udrili svečeniki drug po drugem s težkimi bakrenimi oltarskimi svečniki. Stvar je imela zanimive diplomatske posledice: Na predlog frančiškana-kustosa svete dežele ter italijanskega in španskega generalnega konzula itd. je moral razsojati o zadevi britanski visoki komisariat. Sodnikova naloga ni bila lahka, ker je šlo takorekoč za mednarodni konflikt. Izrekel pa je salomonsko sodbo ter kaznoval pretepače s tem, da jih je suspendiral za daljši ali krajši čas od svete službe, in sicer dva ortodoksna duhovnika, enega za pet, drugega za tri leta, enega od frančiškanov za dvanajst, drugega pa za šest mesecev. Kljub temu pa s sodbo nobena od strank ni bila zadovoljna in čuje se, da so storili palestinski katoliki korake, da bi uvedla sv. Stolica z Londonom pogajanja v svrhu ukinitve kondominija glede svetih mest.

— **Pri vpaddem, rjavosivem obrazu, utrujenih očeh, slabostih, potnostih, hudih sanjah, želodčnih bolečinah, pritisku krvi v glavo ali kadar človek živi v mislih, da je bolan, se priporoča, da nekaj dni zopred popijemo na tešte kupcio prirodne grenčice »Franz-Josef«.** V zdravniški praksi zato predvsem uporabljajo vodo »Franz-Josef«, ker na lahko odstranjuje vzroke mnogih bolezenskih pojavov.

OPERNI ORKESTER

NA SPOREDU:

JOS. B. FOERSTER

VIT. NOVÁK

ADAMIČ

AXMAN

SANTEL

PEVSKI ZBOR »SLOGA«

KONCERT V PONDELJEK 12. T. M.

V VELIKI DVORANI HOT. UNION

Ljubljana.

1— **Porazna klasifikacija na ljubljanskih meštanskih šolah.** V drugem trimesečju ni bila porazna samo klasifikacija na ljubljanskih srednjih šolah, temveč bila je porazna še bolj klasifikacija na ljubljanskih meštanskih šolah. Gospodje učitelji so bili prisiljeni pometati od 1206 učencev in učenek nič manj kot 621, to je 51 odstotkov. Tudi meštanske šole imajo razrede, v katerih je padlo po 50 do 60% učencev. V statistične podrobnosti se ne bomo spuščali. Poudarjamo pa ponovno, da je vzrok poraznih neuspehov v prvi vrsti dejstvo, da se peča mladina, pa bodisi visokošolska, srednješolska ali katere si bodi vse preveč z drugimi stvarmi kot pa s šolskimi knjigami, dalje dejstvo, da gre v primeru s predvojni časom za manjvreden človeški material in konečno — v zadnji vrsti — dejstvo, da si izmišljujajo ljudje iz tega ali onega vzroka (da ne bomo preostri) takorekoč vsak dan druge učne metode in sisteme. Da pa otroci in fantiči, ki so se vsega mogočega učili, pa ničesar ne znajo, »veke« zaslužijo, drži.

1— **Kje so naši cestni nadzorniki vprašuje po pravici »Slov. Napred«** z dne 8. t. m. Mi dodajemo še vprašanje: »Kje so naši cestni inženjerji mestnega gradbenega urada, da ne ukrenejo ničesar glede pošipanja cest v času, ki je za to najbolj primeren in glede tega, da se vsaj blato postrga. Ko zasije zopet sonce, pa bo prepozno.

1— **Koncert ge. Ivanke Negro-Hrastove.** V petek, dne 16. marca se vrši v Filharmonični

dvorani samostojen koncert koncertne pevke ge. Ivanke Negro-Hrastove, ki je svojčas absolvirala solopetje na šoli Glasbene Matice v Ljubljani ter nato študirala petje na Dunaju in Budimpešti. Ga. Hrastova je v zadnjem času absolvirala celo vrsto koncertov v Budimpešti in raznih drugih ogrskih mestih, ter žela povsod veliko pohvalo. Njen petkov koncert je po daljšem presledku zopet njen prvi javni nastop v rodnem mestu, saj je gospa iz znane narodne ljubljanske družine, hranilničnega ravnatelja g. Hrast. Predprodaja vstopnic v Matični knjižnici.

— **Opozorilo!** V ponedeljek, 12. t. m. ob 8. uri zvečer vsi na koncert. Izvajajo se najodličnejše skladbe čeških in slovanskih skladateljev. Popoln operni orkester pomnožen s člani Orkestralnega društva in društvenega orkestra »Sloga«! Društveni pevski zbor!

1— **Mladinska šajanka »Atenec«** se vrši v beli dvorani »Uniona« v nedeljo 11. t. m. od 17. do 19. ure popoldne. Vabimo člane in prijatelje društva k udeležbi.

1— **Predprodaja vstopnic za ponedeljkov koncert železničarskega pevskega društva »Sloga«** je od danes (sobota) popoldne dalje v Matični knjižnici na Kongresnem trgu.

1— **Trije odlični češki skladatelji** so na sporedu koncerta »Sloga« v ponedeljek, 12. t. m. v Unionu: Axman, Jos. B. Foerster in Titěslav Novák. Zbor izvaja Axmanovo a cappella skladbo Božič sirot. Velezanimiva skladba, ki je zložena sicer v modernem vokalnem duhu, a je vendar umljiva vsakomur. Harmonično je nenavadno pestra in hodi nova pota. Jos. B. Foersterja veliko domovinsko legendo izvajata mešani zbor in orkester. Vit. Novák se nam predstavi na koncertu s svojimi tremi pesmimi (Tri češke spevy): Naprej, Domovini in Na boj! Te skladbe so polne navdušenja in ljubezni do domovine. Med tem ko prevladuje v zboru slog himne, razvija orkester v medigratih in spremljevanjem teme zbora, jih razširja, imitira, pretvarja in izžepa. Ciklus zapusti v vsakomur mogočen vtis. Spored izvajata pomnožen operni orkester in pevski zbor »Sloga«.

Prosveta.

Cyrano de Bergerac v blestečem prevodu Otona Zupančiča se vprizori prvič v tej sezoni v nedeljo, 11. t. m. Ljubljanskemu občinstvu je ostala gotovo v spomin zanimiva kreacija tega junaka, kot ga je podal pokojni Putjata. Njegov naslednik in dedič vloga g. Levjar je že tedaj prejel od strani občinstva vse priznanje. Predstava, ki se vrši za premijerski abonma, je delno novo inscenirana in del glavnih vlog prezaseden. Rokasno igra prvič gospa Nablocka, De Guicha g. Gregorin. Začetek ob osmih, konec po 11. uri.

Fragor:

Zaščita stanovanj.

V.

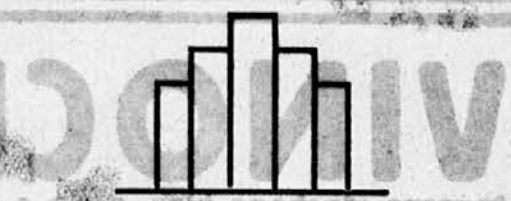
Upravna, ki jo predlagamo, jemlje za izhodišče položaj, kakršen je, ter gradi na tej novi osnovi. Res pa je, da vsi sedanji klci po reformi terjajo povrat v zaščito s oficialnim reguliranjem najemnin. Njim bodi povedano, da je vsakršno podaljšanje zaščite najemnikov glede najemnine, bilo v isti, bilo v modificirani obliki, pač že zategadelj manj ustrezno, ker bi bila ta restitucija vendarle zopet utesnitev lastninskopravnih pravic hišnih posestnikov. Zdi se pa, da bo zakonodajavec moral izvoliti ta način uravnave, ako se ne bo odločil za valoriziranje stanarin svojega nameščenstva in za kazensko-pravno ali vsaj upravno pobijanje odiranja z najemninami. Tertium non datur. Zato je treba, da povemo svoje mnenje brez omar na desno in levo tudi v tem pogledu. Jas-

TIŠKARNA
MERKUR
LJUBLJANA
SIMON OREOORČIČEVA U

se priporoča

za naročila v tiskarsko
stroko spadajočih de.

SALDA-KONTE, STRACE, JOURNALE, ŠOLSKE ZVEZKE, MAPE, ODJE-MAINE KNJIŽICE, RISALNE BLÖKE ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI, KOPITARJEVA ULICA 6/II.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupillarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prihrankom rojakov v Ameriki denarju nedolainih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno palajo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vsjo davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.

no je, da zaščite niso več potrebni meševiti zakupi, ne samo oni, kjer se pri poslovnih lokalih nahaja kot nebitven, včasih kar nepomemben akcesorij stanovanjska enota čisto primitivnega tipa, marveč tudi oni najemni stanovanjskih prostorov, kjer najemnik del stanovanja rabi za poslovni prostor, v katerem izvršuje svoj poklic, in niti tedaj ne, kadar bi bil rabokupnik takih prostorov državni namestnik (ali gre za zakup ali za najem, bi bila čisto quæstio facti). Drugič bi moralo ostati pri zaščiti najemnine največ štirisobnih stanovanj z določbo, da se pri teklina med sobe ne smejo šteti. Tretjič bi se morala zaščita najemnin omejiti na stanovanja državnih in samoupravnih namestnikov, a še tu z izjemo namestnikov, ki se poleg svoje službe bavijo z liberalnim poklicem. Zaščita mora biti omejena na državne in samoupravne namestnike kot očitna edina izjema s čisto začasnim značajem, povzročena po trenutni tehnični nemožnosti države, da bi svojemu namestništvu zvišala stanarine v hipu, ko si to nalogo stoprav

ureja v svoj program prihodnjega budžeta. Zaščita najemnin bi morala potemtakem biti zgolj provizorična obramba nemeševitih, največ štirisobnih stanovanj državnih in samoupravnih namestnikov, ki se ne bavijo s svobodno prakso.

Sama pa ta obramba, kakor že vemo, ne bi imela nobenega efekta. Treba bi jo bilo zvezati z neopovednostjo najemov. To bi bil velik korak navzdol. Že zato bi moral biti provizorij polovičarske solucije časovno kar najbolj kratek. Definitivne solucije po naših mislih druge ni nobene, nego takšne, da se stanarine najemninam priravnajo. Vrh vsega pa bo zadivjal zopet boj za to, kolikšen najemninski ključ (mnogokratnik predvojnega najemnine) naj se določi za zaščiteni stanovanja starih hiš (nove hiše so po dosedanjih zakonih itak izvzete). V tem boju bi se jako organizirani hišni lastniki bojevali z vso brezobzirnostjo, češ da iz ustavno zajamčene lastnine nikakor ne izvirajo take obveznosti, ki uničujejo ustavno jamstvo lastnine, in da oni niso dolžni, suprirati preživek, ki ga

država svojemu uradništvu utrguje. Strasti bi zaplale do vrha. Vrh tega bi se moral ves, jedva 1. novembra 1927. I. razpuščen aparat stanovanjskih sodišč z vsemi funkcijami vzpostaviti. Sami znaki so to, da zakonodaja ne bi hodila po pravem potu.

Vsekako pa že teče voda v grlo. Niti dva meseca nas več ne ločita od dobe, ki bo po prorokovanju nekaterih hušja od ljubljanskega potresa. Naš zakonodajni aparat ima dve mesece dni na razpolago, da ukrene kaj ali nič. Dokazali smo, da je kaj ukreniti sila težko. Bodočnost pa bo maščevala, ako ne ukrenejo ničesar. (Konec.)

MOŽ SVOJE ŽENE.

Ko je bila Ruth Elders, v morje padla transoceanska letalka, še junakinja dneva, ni nihče mislil, nato, da je pustila doma moža, ki ni bil za njeno avanturistično prav nič navdušen. Nesrečni soprog se piše mister Lile Womack. Gospod Womack je prispel kot eden od častnih gostov k sprejemu svoje so-

proge v Newyorku. Ko ga je zagledal neki neokretni reporter, ga je nagovoril gospod Ruth Elders. Za las je manjkalo, da mu ni pripečatil gospod Womack krepke zausnice. Bil je hudo užaljen. Kljub temu pa ni mogel preprečiti, da nazivlje njegovo boljšo polovico še danes vedno le miss Ruth Elders, nikoli pa gospa Ruth Womack. Sicer pa ima jo zakonski mož v Ameriki itak bolj malo govornosti. Zato se ne bi bilo čuditi, če bi uvedli običaj, da bi navajali na svojih vizitnicah, da preprečijo neljube zamenjave tudi popularna imena svojih boljših polovic. Analogen slučaj, kot se je pripetil gospodu Womacku v Newyorku, je doživel te dni soprog Glerije Swanson, francoski marquis de la Falaise de la Coudray. Ko je odpotoval te dni marquis v Pariz, je naslovil neki list vest z besedami: »Mister Gloria Swanson je odpotoval danes v Pariz.« Zdi se, da je skrajni čas, da se opozore na novo pretečo nevarnost »Zveze za zaščito pravic moških« (tam, kjer take organizacije obstoje, pri nas jih žal še ni).

Walter Nissen:

Odpeljana.

1. Amerikansko časopisje poroča o dogodku, ki ima to prednost, da se zdi nemogoč, dasi je resničen.

Gre za zadevo, kako je bila odpeljana gospa Croswell.

Gospa Croswell, zdaj okrog tridesetih, je bila s svojim možem veleindustrijcem z gumijem, Harry F. Croswellom, v Bosonu že deset let tako srečno poročena, da se je čutila zaradi pomanjkanja neizpolnjenih želja nesrečno. Njeno življenje je zasenčil tisti nepodani strah, ki se pojavlja na vrhuncu sreče, in ki ga pametni ljudje, namesto, da bi se bali, pozdravljajo z radostjo kot edino rešitev pred monotonostjo in dolgaškim brezoblačnega življenja.

Gospa Croswell se je pa udajala žalosti in zrla v dan kakor skozi črna očala. Njen mož se ji je zdel star, dočim se v resnici ni prav nič izpremenil. Njegova neprestana prijaznost jo je jezila.

»Proč, samo proč!« Včasih se zdi potrebno, da menjamo kraj, kjer živimo.

Malo pozneje se je izkrcala s svojim možem v Aleksandriji, egipčanskem pristanišču.

2. Zaostanost Afrike jo je raztresla le za par dni. Potem je vrgla svojo potniško knjižico v kovček. Kairo se ji je zdelo mesto brez stila, piramide odveč, slinks deplorable. Za-

vidala je vsako drugo ženo: sobarico v hotelu, črno zavešene žene v bazarih, najbolj pa menda prebivalke ženskih hiš v arabskem predmestju. Kopčno ji je postalo jasno, da hrepeni po divjem ljubavnem doživljanju. Teda — kakor je bila zelo elegantna, hladna in navidez brez čarov, se je ni drznili nihče nadlegovati.

Sam nespornost.

Dokler enkrat...

3.

Ko je jahala v oazo Bayum je spoznala nekega gospoda v belem burnusu, ki se je imenoval šejk Ibn ben Hafid, govoril je slabo angleščino in imel temperament, ki je ne malo zaostajal za onim njegovega plemenitega konja. Ta Ibn ni opazil ne njene elegancije, ne njene hladnosti, pač pa je pri prvi priložnosti zapadel izruhu strasti, ki sicer ni bil pristen, vendar toliko bolj učinkovit. Navadno so mu v takih slučajih darovale angleške dame prstan ali verižico in so potem doma sanjale o puščavi. Duši gospe Croswell se je pa zdela, da je končno uzrla obljubljeno deželo in prepustila se je vsa temu novemu, tujemu in čudnemu svetu. To je prijaznega Ibna pripravilo do tega, da je pri prvem počitku damo igraje dvignil k sebi na konja in odjezdil. Zraven si je mislil: Najboljše na svetu je dobra odkupnina.

4. Ko je dospel v svoj šotor, je ravnal s svojim plenom z vladno brezobzirnostjo, kar si je gospa Croswell razlagala kot kavalirsko

rezervo in se ji je zdelo krasno. Sporočil ji je, da se ji ne bo niti las skrivil. On je vsak trenutek pripravljen vrniti jo njenemu možu proti dobri odkupnini. Naj piše zaradi tega gospodu Croswell-u par besed. Pišemce bo odnesel sluga.

To antično ponašanje je gospo Croswell tako ganilo, da je zlažnih oči naslonila glavo na šejkove prsi in mu izjavila, da ga ne bo nikdar zapustila...

Da bi se pojasnil ta nesporazum, ni zadostalo šejkovo znanje angleščine. Odločil se je torej, da s pomočjo samokresa ohrabri gospo Croswell za pisanje pisma.

Navdušenje gospe Croswell se je še povečalo.

»Vi morate spoznati mojega moža, dragi Ibn! Vi ste prvi človek, ki bi mu imponiral. Ta okrajšani in fraz-prosti način sklepanja kupčij bi ga navdušil!«

In pisala je. Ibn Hafid je narekoval le 5000 funtov, toda gospa Croswell je molče napisala 10.000. Tako visoko je cenila svojega moža, tako zelo je ljubila šejka. Potem je morala še pristaviti, da bo kratkim potem ustreljena, če se zgodi selu le najmanjše zlo...

Vse zelo strašno in lepo.

5. Gospod Croswell je sedel na terasi pred hotelom, pil je svojo kavo in se pričel počasi čuditi, kje ostaja žena tako dolgo.

Naenkrat se je pojavil mlad Arabec, ki ga vodil hotelski sluga in mu izročil pismo, ki ga je pisala njegova žena.

Croswell ga je prebral, ga mirno zložil, raztrgal in dejal:

»Sporočite gospodu šejku: od mene niti centa. Veste, kaj je to, cent? Torej — niti enega.«

Bil je vseskozi na stališču, da se taka izsiljevanje ne smejo podpirati. Obenem se je nagibal mnenju, da je vse skupaj komedija, igra, ki sta si jo izmislila njegova ekstra-avгантna žena in lepi šejk, ki je bil, stvarno povedano, očitno njen ljubimec.

»Od kdaj«, se je vpraševal, »pa je navada, plačevati ljubimcu svoje žene? Amerikan-skega trgovca ne premaknejo niti piramide, kamele in podobno od njegovih principov.«

6.

Ibn ben Hafid je divjal, ko je prejel obvestilo. Gospa Croswell je vriskala, ker je bilo jasno, da se bo vendar nekaj, nekaj — nenavadnega zgodilo. Nekaj divjega, razbur-ljivega, kar poplaka življenje! Šejk pač skoro ni mogel drugega storiti, da se masčuje, kakor da si jo vzame za ljubico...

Nova zmota! Ibn se je pomiril in jo nedo-taknjeno poslal nazaj njenemu možu. Ta ni imel vzroka, da bi se jezil nad njo. Stvar je bila zastoj in v družabnem oziru tudi ni povzročila nobenega neprijetnega vika.

Ko se je vrnil domov, je celo blagoslovil ta slučaj. Po njegovem mnenju si je njegova žena izven Bostona lahko pridobila vtis, da rdeč zakonske zablode žene le razočaranja zanj in zdela se mu je, da bo za vse čase prepričana, da pravo srečo lahko najde le pri svojem možu.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

USTANOVLJENA 1900.

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

USTANOVLJENA 1900.

Daljniska glavica:

Din 50.000.000.—

Skupne rezerve ca:

Din 10.000.000.—

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Sibenik, Gorica, Trst.

Se priporoča za vse bančne posle.

Brzjavni naslov:

Banka Ljubljana.

Tel. št. 2861, 2413, 2502, 2503.

Hektografični aparati zvitki, masa, črnilo, trakovi,

Telefon 2980.

dobite vedno in najceneje pri

Telefon 2980.

LUD. BARAGA - LJUBLJANA, Šelenburgova ulica štev. 6.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. s. o. z., Ljubljana

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Enakovalna poudarba. — Telefon št. 2308.

Vehne in higijenične najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Prostori: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, št. 2a.

Od dobrih so najboljši

šivalni stroji in kolesa

znamke

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo.

NOVOSTI Šivalni stroj kot: Dam-

ska pisalne miza. — Samo pri

JOSIP PETELINCU

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Pouk v vesenju brezplačen.

25 letna garancija.

Tudi na obroke.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plaša 50 par. Za dobole tiskane pa Din 1.—.

Šivilja,

ki dobro šiva, išče službe. Gre tudi na dom. Naslov v upravi lista.

Sprejme se

kovaški pomočnik v stalno službo. Zmožen mora biti vseh boljših in prostih del ter kovanja konj. Hrana in stanovanje v hiši. Prednost imajo starejše moči. Naslov: Alojz Butkovič, kovaški mojster Karlovac.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun pošilne hranilnice št. 14.257.

reg. zadr. z nom. zav.

Brzjavke: »KMETSKI DOM«. Telef. št. 2847.

V LJUBLJANI -- Tavčarjeva (Sodna) ulica štev. 1, pritličje.

DAJE:

Posejila na vnapilbo, proti poročilu ter zaslavi premislila in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredit v zakečem računu pod najugodnejšimi pogoji.

OBREŠTUJE VLOGE

na knjižice čistih 6% brez odpovedi. Večje stalne vloge v višje v tak. računu po dogovoru.

PRESKRBUJE:

Kavcije, inkase, stroške in vrednostne papirje ter čisto in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

URADNE URE:

Vsak delavnik od 8. do 12.1/2, in od 3. do 4.1/2.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.